

МЕЖДУНАРОДНО СПОРАЗУМЕНИЕ

между Европейския съюз, от една страна, и Косово*, от друга страна, относно участието на Косово в програмата на Съюза „Хоризонт Европа“ — рамкова програма за научни изследвания и иновации

Европейската комисия (наричана по-нататък „Комисията“), от името на Европейския съюз,

от една страна,

и

правителството на Косово (наричано по-нататък „Косово“),

от друга страна,

наричани по-нататък „страните“;

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД, че в Рамковото споразумение между Европейския съюз и Косово относно общите принципи за участие на Косово в програми на Съюза⁽¹⁾ се предвижда конкретните условия и ред, свързани с участието на Косово във всяка специфична програма, по-специално за дължимата финансова вноска, да се определят със споразумение между Комисията и компетентните органи на Косово;

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД, че програмата на Европейския съюз „Хоризонт Европа“ — рамкова програма за научни изследвания и иновации“ (наричана по-нататък „програма „Хоризонт Европа“), бе създадена с Регламент (ЕС) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета⁽²⁾;

КАТО ВЗЕМАТ ПРЕДВИД усилията на Европейския съюз да ръководи действията, като обедини усилията си с тези на своите международни партньори, за справяне с глобалните предизвикателства в съответствие с плана за действие в полза на хората, планетата и благоденствието в Програмата на ООН „Да преобразим света: програма до 2030 г. за устойчиво развитие“, и като отчитат факта, че научните изследвания и иновациите са ключови фактори и основни инструменти за основан на иновации устойчив растеж, за икономическа конкурентоспособност и привлекателност;

КАТО ПРИЗНАВАТ общите принципи, залегнали в Регламент (ЕС) 2021/695;

КАТО ОТЧИТАТ целите на обновеното европейско научноизследователско пространство, насочени към изграждане на общо научно-технологично пространство, към създаване на единен пазар за изследвания и иновации, към насърчаване и улесняване на сътрудничеството между университетите и обмена на най-добри практики и привлекателни научноизследователски кариери, към улесняване на презграничната и междусекторната мобилност на изследователите, към насърчаване на свободното движение на научни знания и иновации и зачитането на академичната свобода и свободата на научните изследвания, към подпомагане на научното образование и комуникационните дейности и насърчаване на конкурентоспособността и привлекателността на участващите икономики, както и че асоциираните държави са ключови партньори в това начинание;

КАТО ПОДЧЕРТАВАТ ролята на европейските партньорства за справяне с някои от най-спешните предизвикателства, пред които е изправена Европа, чрез съгласувани инициативи за научни изследвания и иновации, които допринасят значително за онези приоритети на Европейския съюз в областта на научните изследвания и иновациите, които изискват критична маса и дългосрочна визия, както и значението на участието на асоциираните държави в тези партньорства;

КАТО ВЗЕМАТ ПРЕДВИД, че научните изследвания и иновациите изиграха важна роля в Западните Балкани за сътрудничеството и финансирането на съвместни научноизследователски и иновационни проекти, които позволяват взаимен достъп до върхови постижения, знания, иновации, мрежи и научноизследователски ресурси. Те създадоха ценни възможности за човешко развитие, увеличавайки шансовете за успех при намирането на съвместни решения на регионалните и глобалните предизвикателства;

* Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244/1999 на Съвета за сигурност на ООН и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.

(1) Рамково споразумение между Европейския съюз и Косово* относно общите принципи за участие на Косово в програми на Съюза (ОВ L 195, 27.7.2017 г., стр. 3.).

(2) Регламент (ЕС) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 г. за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“, за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1290/2013 и (ЕС) № 1291/2013 (ОВ L 170, 12.5.2021 г., стр. 1).

КАТО СЕ СТРЕМЯТ да създадат взаимноизгодни условия за откриване на работни места, за укрепване и подкрепа на екосистемите за иновация на страните чрез подпомагане на предприятията да въвеждат иновации и да се разрастват на пазарите на страните, както и чрез улесняване на възприемането и внедряването на иновации, включително на дейности за изграждане на капацитет, и на тяхната достъпност;

КАТО ПРИЗНАВАТ, че реципрочното участие в програмите за научни изследвания и иновации следва да осигури взаимни ползи, като същевременно отчитат, че страните си запазват правото да ограничават или поставят условия за участие в своите програми за научни изследвания и иновации, в това число конкретно във връзка с действия, които са свързани с техни стратегически активи или интереси, както и с тяхната независимост или сигурност;

КАТО ВЗЕМАТ ПРЕДВИД общите цели, ценности и силни връзки на страните в областта на научните изследвания и иновациите и като признават общото желание на страните за по-нататъшно развитие, укрепване, стимулиране и разширяване на техните отношения и сътрудничеството в тази област,

СЕ СПОРАЗУМЯХА ЗА СПЕДНОТО:

Член 1

Обхват на сътрудничеството

1. Косово участва като асоциирана държава и допринася за всички части на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ (наричана по-нататък програма „Хоризонт Европа“), предвидена в член 4 от Регламент (ЕС) 2021/695 и изпълнявана чрез специфичната програма, създадена с Решение (ЕС) 2021/764 ⁽³⁾, в техните най-актуални версии, и чрез финансова вноска към Европейския институт за иновации и технологии.
2. Регламент (ЕС) 2021/819 на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁴⁾ и Решение (ЕС) 2021/820 ⁽⁵⁾, в техните най-актуални версии, се прилагат по отношение на участието на правни субекти от Косово в общностите на знание и иновации.

Член 2

Ред и условия за участие в програма „Хоризонт Европа“

1. Косово участва в програма „Хоризонт Европа“ в съответствие с условията, предвидени в Рамковото споразумение между Европейския съюз и Косово относно общите принципи за участие на Косово в програми на Съюза и при реда и условията, предвидени в настоящото споразумение, в правните актове по член 1 от настоящото споразумение, както и във всички други разпоредби, отнасящи се до изпълнението на програма „Хоризонт Европа“, в техните най-актуални версии.
2. Освен ако е предвидено друго в реда и условията по параграф 1 от настоящия член, включително в изпълнение на член 22, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2021/695, установените в Косово правни субекти може да участват в непреки действия по програма „Хоризонт Европа“ при условия, равностойни на приложимите за установените в Европейския съюз правни субекти, включително зачитането на ограничителните мерки на Европейския съюз ⁽⁶⁾.
3. Преди да вземе решение за това дали правните субекти, установени в Косово, отговарят на условията за участие в действие, свързано със стратегически активи или интереси на Европейския съюз, както и с неговата независимост или сигурност, съгласно член 22, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2021/695, Комисията може да поиска конкретна информация или гаранции, като:
  - а) информация за това дали на установените в Европейския съюз правни субекти е бил или ще бъде предоставен реципрочен достъп до съществуващи и планирани програми, проекти, действия и части от тях на Косово, равностойни на съответното действие по програма „Хоризонт Европа“;

⁽³⁾ Решение (ЕС) 2021/764 на Съвета от 10 май 2021 г. за създаване на специфична програма за изпълнение на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ и за отмяна на Решение 2013/743/ЕС (ОВ L 167 I, 12.5.2021 г., стр. 1).

⁽⁴⁾ Регламент (ЕС) 2021/819 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2021 г. относно Европейския институт за иновации и технологии (преработен текст) (ОВ L 189, 28.5.2021 г., стр. 61).

⁽⁵⁾ Решение (ЕС) 2021/820 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2021 година относно Стратегическата иновационна програма на Европейския институт за иновации и технологии (ЕИТ) за периода 2021—2027 г.: стимулиране на таланта и капацитета на Европа за иновации и за отмяна на Решение № 1312/2013/ЕС (ОВ L 189, 28.5.2021 г., стр. 91).

⁽⁶⁾ Ограничителните мерки на ЕС се приемат на основание на член 29 от Договора за Европейския съюз или член 215 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

- б) информация за това дали Косово разполага с механизъм за скрининг на инвестициите и с гаранции, че органите на Косово ще докладват на Комисията и ще провеждат консултации с нея всеки път, когато при прилагането на такъв механизъм са получили информация за планирани чуждестранни инвестиции/поглъщане от страна на субект, установен или контролиран извън Косово, на правен субект от Косово, който е получил финансиране по програма „Хоризонт Европа“ за действия, свързани със стратегически активи и интереси на Европейския съюз, както и с неговата независимост и сигурност, при условие че Комисията предостави на Косово списък на съответните правни субекти, установени в Косово, с които е подписала споразумения за безвъзмездна помощ; и
- в) гаранции, че нито един от резултатите, технологиите, услугите и продуктите, разработени в рамките на съответните действия от правни субекти, установени в Косово, не подлежи на ограничения при износа им за държави — членки на ЕС, по време на действието и в продължение на четири години след неговото приключване. Косово ще споделя на годишна база актуален списък на адресатите на ограничения върху износа по време на действието и в продължение на четири години след неговото приключване.
4. Установените в Косово правни субекти може да участват в дейности на Съвместния изследователски център (СИЦ) при ред и условия, равностойни на приложимите за установените в Европейския съюз правни субекти, освен ако са необходими ограничения, целящи да се гарантира съгласуваност с обхвата на участие вследствие на прилагането на параграфи 2 и 3 от настоящия член.
5. Когато Европейският съюз изпълнява програмата „Хоризонт Европа“ чрез прилагане на членове 185 и 187 от Договора за функционирането на Европейския съюз, Косово и правни субекти от Косово могат да участват в правните структури, създадени по силата на тези разпоредби, при спазване на правните актове на Европейския съюз, които са били или ще бъдат приети за създаването на посочените правни структури.
6. Представителите на Косово имат право да участват като наблюдатели в комитета, посочен в член 14 от Решение (ЕС) 2021/764, без право на глас и по точки от дневния ред, които засягат Косово.

Представителите на Косово не присъстват по време на гласуването в посочените комитети.

Резултатът от него се съобщава на Косово.

Участието, посочено в настоящия параграф, е в същата форма, включително процедурите за получаване на информация и документация, като приложимата за представителите на държавите — членки на Европейския съюз.

7. Правата на Косово на представителство и участие в Комитета за европейското научноизследователско пространство и подгрупите в него са същите като правата на асоциираните държави.
8. Представителите на Косово имат право да участват като наблюдатели в управителния съвет на JRC, без право на глас. При спазване на това условие такова участие се урежда от същите правила и процедури, които се прилагат към представителите на държавите — членки на Европейския съюз, включително правото на изказване и процедурите за получаване на информация и документация във връзка с въпрос, който засяга Косово.
9. Косово може да участва в консорциум за европейска научноизследователска инфраструктура (ERIC) в съответствие с Регламент (ЕО) № 723/2009 на Съвета (7), в неговата най-актуална версия, и с правния акт за създаване на ERIC.
10. Пътните и дневните разходи, извършени от представителите и експертите от Косово за целите на тяхното участие като наблюдатели в работата на комитета, посочен в член 14 от Решение (ЕС) 2021/764, или в други заседания, свързани с изпълнението на програма „Хоризонт Европа“, се възстановяват от Европейския съюз на същото основание и в съответствие с процедурите, приложими за представителите на държавите — членки на Европейския съюз.

11. В рамките на съществуващите разпоредби страните полагат всички усилия да улесняват свободното движение и пребиваване на учените, които участват в дейностите, обхванати от настоящото споразумение, както и да улесняват презграничното движение на стоки и услуги, предназначени за използване в такива дейности.

(7) Регламент (ЕО) № 723/2009 на Съвета от 25 юни 2009 г. относно правната рамка на Общността за консорциум за европейска научноизследователска инфраструктура (ERIC) (ОВ L 206, 8.8.2009 г., стр. 1).

12. Косово предприема всички необходими мерки, съобразно случая, за да гарантира, че стоките и услугите, закупени в Косово или внесени в Косово, които са частично или изцяло финансирани съгласно споразуменията за безвъзмездна помощ и/или договорите, сключени за осъществяване на дейностите в съответствие с настоящото споразумение, са освободени от мита, вносни мита и други приложими в Косово фискални мерки, включително ДДС.

Член 3

Финансова вноска

1. Участието на Косово или правни субекти от Косово в програма „Хоризонт Европа“ се обуславя от финансовия принос на Косово към програмата и свързаните с нея разходи за управление, изпълнение и оперативни разходи съгласно общия бюджет на Европейския съюз (наричан по-нататък „бюджет на Съюза“).

2. Финансовата вноска е под формата на сума, състояща се от:

а) оперативна вноска; и

б) такса за участие.

3. Финансовата вноска е под формата на годишно плащане, извършвано на два транша, дължимо най-късно през месец май и юли.

4. Оперативната вноска покрива оперативните разходи и разходите за подкрепа на програмата и допълва, както по отношение на бюджетните кредити за поети задължения, така и на бюджетните кредити за плащания, сумите, записани в окончателно приетия бюджет на Съюза за програма „Хоризонт Европа“, включително всички предоставени отново бюджетни кредити, съответстващи на отменени бюджетни задължения съгласно член 15, параграф 3 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета⁽⁸⁾, в неговата най-актуална версия (наричан по-нататък „Финансов регламент“), и увеличени с външните целеви приходи, които не произтичат от финансови вноски по програма „Хоризонт Европа“ от други донори⁽⁹⁾.

За външните целеви приходи, разпределени за програма „Хоризонт Европа“ на основание на член 3, параграф 3,1 от Регламент (ЕС) 2020/2094 на Съвета за създаване на Инструмент на Европейския съюз за възстановяване с цел подкрепа на възстановяването след кризата, свързана с COVID-19⁽¹⁰⁾, това увеличение съответства на годишните бюджетни кредити, посочени в документите, придружаващи проектобюджета по отношение на програма „Хоризонт Европа“.

5. Първоначалната оперативна вноска се основава на алгоритъм за вноските, определен като съотношението на брутния вътрешен продукт (БВП) на Косово по пазарни цени към БВП на Европейския съюз по пазарни цени. БВП по пазарни цени, които ще бъдат приложени, се определят от специализираните служби на Комисията въз основа на най-актуалните налични статистически данни за изчисления на бюджета през годината, предхождаща годината, в която се дължи годишното плащане. Чрез дерогация за 2021 г. първоначалната оперативна вноска се основава на БВП за 2019 г. по пазарни цени. Корекциите на този алгоритъм за вноските са посочени в приложение I.

6. Първоначалната оперативна вноска се изчислява, като коригираният алгоритъм за вноските се прилага спрямо първоначалните бюджетни кредити за поети задължения, записани в бюджета на Европейския съюз, окончателно приет за съответната година за финансиране на програма „Хоризонт Европа“, увеличени в съответствие с параграф 4 от настоящия член.

7. Таксата за участие е 4 % от годишната първоначална оперативна вноска, изчислена в съответствие с параграфи 5 и 6 от настоящия член, и се въвежда поетапно, както е посочено в приложение I. Таксата за участие не подлежи на корекции със задна дата.

8. Първоначалната оперативна вноска за година N може да бъде коригирана съответно нагоре или надолу със задна дата в течение на една или повече последващи години въз основа на поетите бюджетни задължения по бюджетните кредити за поети задължения за тази година N, увеличени в съответствие с параграф 4 от настоящия член, въз основа на изпълнението им чрез правни задължения и на тяхната отмяна. Подробни разпоредби за прилагането на настоящия член се съдържат в приложение I.

⁽⁸⁾ Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 (ОВ L 193, 30.7.2018 г., стр. 1).

⁽⁹⁾ Това включва по-специално средствата от Инструмента на Европейския съюз за възстановяване, създаден с Регламент (ЕС) 2020/2094 на Съвета от 14 декември 2020 г. за създаване на Инструмент на Европейския съюз за възстановяване с цел подкрепа на възстановяването след кризата, свързана с COVID-19 (ОВ L 433 I, 22.12.2020 г., стр. 23).

⁽¹⁰⁾ ОВ L 433 I, 22.12.2020 г., стр. 23.

9. Европейският съюз предоставя на Косово информация във връзка с нейното финансово участие, която е включена в информацията за бюджета, счетоводството, изпълнението и оценката, предоставена на органите на Европейския съюз по бюджета и по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета по програмата „Хоризонт Европа“. Тази информация се предоставя при надлежно спазване на правилата на Европейския съюз и на Косово за поверителност и защита на данните, без да се засяга информацията, която Косово има право да получи съгласно приложение III.

10. Всички вноски на Косово или плащания от Европейския съюз, както и изчисляването на дължимите или подлежащите на получаване суми, се извършват в евро.

Член 4

Механизъм за автоматична корекция

1. Прилага се механизъм за автоматична корекция на първоначалната оперативна вноска на Косово за година N, коригирана в съответствие с член 3, параграф 8, и се изчислява през година N+2. Той се основава на резултатите от дейността на Косово и правните субекти от Косово по частите на програмата „Хоризонт Европа“, които се изпълняват чрез безвъзмездни средства, отпуснати по състезателна процедура, финансирани от бюджетни кредити за поети задължения от година N, увеличени в съответствие с член 3, параграф 4.

Размерът на автоматичната корекция се изчислява въз основа на разликата между:

- а) първоначалните суми на правните задължения за безвъзмездни средства, отпуснати по състезателна процедура, за които са сключени споразумения с Косово или с правни субекти от Косово, финансирани от бюджетни кредити за поети задължения за година N, увеличени в съответствие с член 3, параграф 4; и
- б) съответната оперативна вноска за година N, платена от Косово, коригирана съгласно член 3, параграф 8, с изключение на разходите, различни от разходи за мерки, финансирани от бюджетни кредити за поети задължения от година N, увеличени в съответствие с член 3, параграф 4.

2. Когато сумата, посочена в параграф 1, независимо дали тази сума е положителна или отрицателна величина, надвишава 8 % от съответната първоначална оперативна вноска, коригирана съгласно член 3, параграф 8, първоначалната оперативна вноска на Косово за година N се коригира. Сумата, която Косово дължи или която трябва да получи като допълнителна вноска или намаление на вноската на Косово съгласно механизма за автоматична корекция, е сумата, надвишаваща този праг от 8 %. Сумата под този праг от 8 % няма да бъде вземана предвид при изчисляване на допълнителната вноска, която е дължима или която ще бъде компенсирана.

3. Подробни правила относно механизма за автоматична корекция се съдържат в приложение I.

Член 5

Реципрочност

1. Правните субекти, установени в Европейския съюз, могат да участват в програми, проекти, действия, дейности или части от тях на Косово, които са равностойни на програмата „Хоризонт Европа“, в съответствие със законите и подзаконовите разпоредби на Косово.

2. В приложение II се съдържа неизчерпателен списък на равностойните програми, проекти, действия или части от тях на Косово.

3. Финансирането от Косово на правни субекти, установени в Съюза, е подчинено на законодателството на Косово, уреждащо функционирането на програмите, проектите, действията за научни изследвания и иновации или части от тях. Когато не е осигурено финансиране, установените в Съюза правни субекти могат да участват със собствени средства.

Член 6

Отворена наука

Страните взаимно популяризират и насърчават практиките на отворената наука в своите програми, проекти, действия или части от тях в съответствие с правилата на програма „Хоризонт Европа“ и законите и подзаконовите разпоредби на Косово.

Член 7

Мониторинг, оценка и докладване

1. Без да се засягат отговорностите на Комисията, на Европейската служба за борба с измамите (OLAF) и на Европейската сметна палата, свързани с мониторинга и оценката на програма „Хоризонт Европа“, участието на Косово в програмата е предмет на непрекъснат мониторинг на партньорски начала от страна на Комисията и Косово.
2. Правилата относно доброто финансово управление, включително финансовия контрол, събирането на вземания и други мерки за борба с измамите във връзка с финансирането от Европейския съюз съгласно настоящото споразумение, се съдържат в приложение III.

Член 8

Съвместен комитет за научни изследвания и иновации ЕС—Косово

1. С настоящото споразумение се създава Съвместен комитет за научни изследвания и иновации ЕС—Косово (наричан по-нататък „Съвместен комитет ЕС—Косово“). Задачите на Съвместния комитет ЕС—Косово включват:
  - а) оценка, анализ и преглед на изпълнението на настоящото споразумение, по-специално:
    - i) участието и резултатите от дейността на правните субекти от Косово в програма „Хоризонт Европа“;
    - ii) нивото на (взаимна) отвореност към правните субекти, установени във всяка от страните, за участие в програми, проекти, действия или части от тях на другата страна;
    - iii) прилагането на механизма за финансова вноска и механизма за автоматична корекция в съответствие с членове 3 и 4;
    - iv) обмен на информация и разглеждане на всички възможни въпроси във връзка с използването на резултатите, включително правата върху интелектуалната собственост;
  - б) обсъждане, по искане на някоя от страните, на ограниченията, прилагани или планирани от страните, върху достъпа до техните съответни програми за научни изследвания и иновации, включително по-специално за действия, свързани с техните стратегически активи или интереси, както и с тяхната независимост или сигурност;
  - в) проучване на начини за подобряване и развитие на сътрудничеството;
  - г) съвместно обсъждане на бъдещите насоки и приоритети на политиките, свързани с изследванията и иновациите и с планирането на научни изследвания от общ интерес; и
  - д) обмен на информация, наред с другото във връзка с ново законодателство, решения или програми за научни изследвания и иновации, които са от значение за прилагането на настоящото споразумение.
2. Съвместният комитет ЕС—Косово, който се състои от представители на Европейския съюз и на Косово, приема свой процедурен правилник.
3. Съвместният комитет ЕС—Косово може да реши да създаде *ad hoc* работни групи/консултативни органи на експертно равнище, които да го подпомагат при изпълнението на настоящото споразумение.
4. Съвместният комитет ЕС—Косово заседава най-малко веднъж годишно и, когато това се налага от особени обстоятелства, по искане на някоя от страните. Европейският съюз и Косово се редуват да организират заседанията и да бъдат техни домакини.
5. Съвместният комитет ЕС—Косово работи непрекъснато чрез обмен на относима информация чрез всякакви средства за комуникация, по-специално във връзка с участието/резултатите от дейността на правните субекти от Косово. При необходимост Съвместният комитет ЕС—Косово може да осъществява дейността си писмено.

Член 9

Заклучителни разпоредби

1. Настоящото споразумение влиза в сила на датата, на която страните по него са се уведомили взаимно за приключването на вътрешните процедури, необходими за тази цел.
2. Настоящото споразумение се прилага от 1 януари 2021 г. То остава в сила толкова време, колкото е необходимо за приключването на всички проекти или действия или части от тях, финансирани по програма „Хоризонт Европа“, всички действия, необходими за защита на финансовите интереси на Европейския съюз и всички финансови задължения, произтичащи от изпълнението на настоящото споразумение между страните.
3. Европейският съюз и Косово могат временно да прилагат настоящото споразумение в съответствие със своите вътрешни процедури и законодателство. Временното прилагане започва на датата, на която страните са се уведомили взаимно за приключването на вътрешните процедури, необходими за тази цел.
4. В случай че Косово уведоми Комисията, която действа от името на Европейския съюз, че няма да приключи вътрешните си процедури, необходими за влизането в сила на настоящото споразумение, настоящото споразумение престава да се прилага временно от датата, на която Комисията получи посоченото уведомление, която ще бъде датата на преустановяване за целите на настоящото споразумение.
5. Прилагането на настоящото споразумение може да бъде спряно от Европейския съюз в случай на частично или пълно неплащане на финансовата вноска, дължима от Косово по силата на настоящото споразумение.

В случай на неплащане, което може значително да застраши изпълнението и управлението на програма „Хоризонт Европа“, Комисията изпраща официално напомнително писмо. Когато в срок от 20 работни дни от официалното напомнително писмо не бъде извършено плащане, Комисията уведомява Косово за спирането на прилагането на настоящото споразумение чрез официално уведомително писмо, което поражда действие 15 дни след получаването му от Косово.

В случай че прилагането на настоящото споразумение бъде спряно, правните субекти, установени в Косово, няма да отговарят на условията за участие в процедури за възлагане, които все още не са приключили към момента, от който спирането започне да поражда действие. Процедура за възлагане се счита за приключена, когато в резултат на тази процедура са поети правни задължения.

Спирането не засяга правните задължения, поети по отношение на установени в Косово правни субекти, преди спирането да е започнало да поражда действие. Настоящото споразумение продължава да се прилага по отношение на такива правни задължения.

Европейският съюз незабавно уведомява Косово, след като целият размер на дължимата финансова вноска бъде получен от Европейския съюз. Спирането се отменя незабавно от момента на това уведомление.

Считано от датата на отмяна на спирането правните субекти от Косово отново отговарят на условията за участие в процедури за възлагане, започнали след тази дата, и в процедури за възлагане, започнали преди тази дата, за които сроковете за подаване на заявленията не са изтекли.

6. Всяка от страните може да прекрати настоящото споразумение по всяко време с писмено уведомление, с което информира за намерението си да го прекрати. Прекратяването поражда действие три календарни месеца след датата, на която писменото уведомление стигне до своя получател. Датата, на която прекратяването поражда действие, е датата на прекратяване за целите на настоящото споразумение.

7. Когато настоящото споразумение престане да се прилага временно в съответствие с параграф 4 от настоящия член или бъде прекратено в съответствие с параграф 6 от настоящия член, страните се договарят, че:

- a) проектите и действията или частите от тях, по отношение на които са били поети правни задължения по време на временното прилагане и/или след влизането в сила на настоящото споразумение и преди настоящото споразумение да престане да се прилага или да бъде прекратено, продължават до приключването им съгласно условията, предвидени в настоящото споразумение;

- б) годишната финансова вноска за година N, в която настоящото споразумение престава да се прилага временно или бъде прекратено, се изплаща изцяло в съответствие с член 3. Оперативната вноска за година N се коригира в съответствие с член 3, параграф 8 и в съответствие с член 4 от настоящото споразумение. Платената такса за участие за година N не се коригира;
- в) след годината, през която настоящото споразумение престава да се прилага временно или бъде прекратено, първоначалните оперативни вноски, платени за годините, през които се е прилагало настоящото споразумение, се коригират в съответствие с член 3, параграф 8 и се коригират автоматично в съответствие с член 4 от настоящото споразумение.

Страните уреждат по взаимно съгласие всички други последици от прекратяването или от преустановяването на временното прилагане на настоящото споразумение.

8. Настоящото споразумение може да бъде изменяно само писмено по взаимно съгласие на страните. Измененията влизат в сила при спазване на същата процедура като тази, приложима за влизането в сила на настоящото споразумение.

9. Приложенията към настоящото споразумение съставляват неразделна част от него.

Настоящото споразумение се съставя в два екземпляра на английски език.

Съставено в Брюксел, на 7 декември, и в Прищина, на 23 ноември 2021 година.

*За Европейската комисия, от илето на
Европейския съюз,*

Мария ГАБРИЕЛ,

*Комисар по въпросите на иновациите,
научните изследвания, културата,
образованието и младежта*

За Косово,

Arbërie NAGAVCI,

*Министър на образованието, науката,
технологиите и иновациите*

ПРИЛОЖЕНИЕ I

Правила относно финансовата вноска на Косово по програма „Хоризонт Европа“ (2021—2027 г.)**I. Изчисляване на финансовата вноска на Косово**

1. Финансовата вноска на Косово по програма „Хоризонт Европа“ се определя на годишна база пропорционално на сумата, налична през дадената година в бюджета на Съюза за бюджетни кредити за поети задължения, необходими за управлението, изпълнението и функционирането на програма „Хоризонт Европа“, увеличени в съответствие с член 3, параграф 4 от настоящото споразумение.

2. Таксата за участие, предвидена в член 3, параграф 7 от настоящото споразумение, се внася поетапно, както следва:

— 2021 г.: 0,5 %;

— 2022 г.: 1 %;

— 2023 г.: 1,5 %;

— 2024 г.: 2 %;

— 2025 г.: 2,5 %;

— 2026 г.: 3 %;

— 2027 г.: 4 %.

3. В съответствие с член 3, параграф 5 от настоящото споразумение първоначалната оперативна вноска, която трябва да бъде платена от Косово за участието му в програма „Хоризонт Европа“, ще бъде изчислена за съответните финансови години чрез прилагане на корекция на алгоритъма за вноските.

Корекцията на алгоритъма за вноските е:

$$\text{Коригиран алгоритъм за вноските} = \text{Алгоритъм за вноските} \times \text{Коефициент}$$

Коефициентът, използван за горното изчисление за коригиране на алгоритъма за вноските, е 0,09.

4. В съответствие с член 3, параграф 8 от настоящото споразумение първата корекция, свързана с изпълнението на бюджета за година N, се извършва през година N+1, когато първоначалната оперативна вноска за година N се коригира нагоре или надолу с разликата между:

a) коригираната вноска, изчислена чрез прилагане на алгоритъма за вноските, коригиран за година N към сумата от:

i. размера на поетите бюджетни задължения въз основа на бюджетни кредити за поети задължения, разрешени за година N в рамките на гласувания бюджет на Европейския съюз, и на предоставени отново бюджетни кредити, съответстващи на отменени бюджетни задължения; и

ii. всички бюджетни кредити за поети задължения, основани на външни целеви приходи, които не са резултат от финансови вноски по програма „Хоризонт Европа“ от други донори и които са били налични в края на година N⁽¹⁾. За външните целеви приходи, разпределени по програма „Хоризонт Европа“ съгласно член 3, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2020/2094 на Съвета за създаване на Инструмент на Европейския съюз за възстановяване с цел подкрепа на възстановяването след кризата, свързана с COVID-19⁽²⁾, годишните индикативни суми в програмирането на МФР се използват за целите на изчисляване на коригираната вноска.

⁽¹⁾ Това включва по-специално средствата от Инструмента на Европейския съюз за възстановяване, създаден с Регламент (ЕС) 2020/2094 на Съвета от 14 декември 2020 г. за създаване на Инструмент на Европейския съюз за възстановяване с цел подкрепа на възстановяването след кризата, свързана с COVID-19 (ОВ L 433 I, 22.12.2020 г., стр. 27.).

⁽²⁾ ОВ L 433 I, 22.12.2020 г., стр. 23.

б) и първоначалната оперативна вноска от година N.

Считано от година N+2 и през всяка следваща година, докато всички бюджетни задължения, финансирани от бюджетни кредити за поети задължения от година N, увеличени в съответствие с член 3, параграф 4 от настоящото споразумение, бъдат изплатени или отменени, и най-късно 3 години след края на програма „Хоризонт Европа“, Съюзът изчислява корекция на оперативната вноска за година N, като намалява оперативната вноска на Косово със сумата, получена чрез прилагане на коригирания алгоритъм за вноските за година N към отменените всяка година бюджетни задължения по поети задължения от година N, финансирани от бюджета на Съюза или от предоставени отново бюджетни кредити за отменени бюджетни задължения.

Ако бъдат отменени сумите, произтичащи от външни целеви приходи за година N (за да се включат бюджетните кредити за поети задължения и — за сумите съгласно Регламент (ЕС) 2020/2094 на Съвета — годишните индикативни суми в програмирането на МФР), които не произтичат от финансови вноски по програма „Хоризонт Европа“ от други донори, оперативната вноска на Косово се намалява със сумата, получена чрез прилагане на алгоритъма за вноските, коригиран за година N, към отменената сума.

II. Автоматична корекция на оперативната вноска на Косово

1. За изчисляването на автоматичната корекция, посочена в член 4 от настоящото споразумение, се прилагат следните условия:

- а) „безвъзмездни средства, отпуснати по състезателна процедура“ означава безвъзмездни средства, отпуснати чрез конкурси, при които крайните бенефициери могат да бъдат идентифицирани към момента на изчисляване на автоматичната корекция. Изключва се финансова подкрепа за трети страни по смисъла на член 204 от Финансовия регламент;
- б) когато е подписано правно задължение с консорциум, сумите, използвани за установяване на първоначалните суми на правното задължение, са кумулативните суми, разпределени на бенефициери — правни субекти от Косово, в съответствие с индикативната разбивка на бюджета по споразумението за отпускане на безвъзмездни средства;
- в) всички суми на правни задължения, съответстващи на безвъзмездни средства, отпуснати по състезателна процедура, се установяват с помощта на електронната система на Европейската комисия eCorda и се извличат втората сряда от месец февруари на година N+2;
- г) „разходи, различни от разходи за мерки“ означава разходи по програмата, различни от безвъзмездни средства, отпуснати по състезателна процедура, включително разходи за подкрепа, специфична за програмата администрация, други действия ⁽³⁾;
- д) сумите, разпределени на международни организации като правни субекти — крайни бенефициери ⁽⁴⁾, се смятат за разходи, различни от разходи за мерки.

2. Механизмът се прилага, както следва:

- а) автоматичните корекции за година N във връзка с изпълнението на бюджетни кредити за поети задължения за година N, увеличени в съответствие с член 3, параграф 4 от настоящото споразумение, се прилагат през година N+2 въз основа на данните за година N и година N+1 от e-Corda, посочени в точка II, параграф 1, буква в) от настоящото приложение, след като всички корекции в съответствие с член 3, параграф 8 от настоящото споразумение са били приложени към вноската на Косово по програма „Хоризонт Европа“. Разглежданата сума ще бъде сумата на отпуснатите по състезателна процедура безвъзмездни средства, за които са налични данни, към момента на изчисляване на корекцията.
- б) считано от година N+2 до 2029 г. сумата на автоматичната корекция се изчислява за година N, като се взема разликата между:
  - i. общия размер на безвъзмездните средства, отпуснати по състезателна процедура, разпределени на Косово или правни субекти от Косово като поети задължения по бюджетните кредити за година N; и

⁽³⁾ Други действия включват по-специално обществените поръчки, наградите, финансовите инструменти, преките действия на Съвместния изследователски център, абонаменти (ОИСР, Eureka, IPRES, IEA, ...), експерти (оценители, мониторинг на проекти) и др.

⁽⁴⁾ Разходите за международните организации се смятат за разходи, различни от разходи за мерки, само ако международните организации са крайни бенефициери. Тази разпоредба не се прилага, когато международната организация е координатор на проект (който разпределя средства към други координатори).

ii. сумата на коригираната оперативна вноска за Косово за година N, умножена по съотношението между:

- A. сумата на безвъзмездните средства, отпуснати по състезателна процедура, за бюджетните кредити за поети задължения за година N, увеличени в съответствие с член 3, параграф 4 от настоящото споразумение; и
- B. общата сума на всички разрешени бюджетни кредити за поети задължения за година N, включително разходите, различни от разходи за мерки.

III. Плащане на финансовата вноска на Косово, плащане на направените корекции върху оперативната вноска на Косово и плащане на автоматичната корекция, приложима за оперативната вноска на Косово

1. Комисията съобщава на Косово възможно най-скоро и най-късно при отправяне на първата покана за внасяне на средства за финансовата година следната информация:

- a) сумите на бюджетните кредити за поети задължения в бюджета на Съюза, окончателно приети за въпросната година за бюджетните редове, покриващи участието на Косово в програма „Хоризонт Европа“, увеличени, ако е приложимо, в съответствие с член 3, параграф 4 от настоящото споразумение;
- б) сумата на таксата за участие, посочена по член 3, параграф 7 от настоящото споразумение;
- в) от година N+1 на изпълнението на програма „Хоризонт Европа“ — изпълнението на бюджетните кредити за поети задължения, съответстващи на бюджетна година N, увеличени в съответствие с член 3, параграф 4 от настоящото споразумение и нивото на отменени бюджетни задължения;
- г) за частта от програма „Хоризонт Европа“, за която такава информация е необходима за изчисляване на автоматичната корекция — нивото на поетите задължения в полза на правните субекти от Косово, с разбивка според съответната година на бюджетните кредити, и съответното общо ниво на поети задължения.

Въз основа на своя проектобюджет Комисията предоставя прогнозна информация за следващата година по букви а) и б) възможно най-скоро и най-късно до 1 септември на финансовата година.

2. Най-късно през април и през юни на всяка финансова година Комисията отправя към Косово покана за внасяне на средства, съответстващи на неговата вноска съгласно настоящото споразумение.

Във всяка покана за внасяне на средства се предвижда плащането на шест дванадесети от вноската на Косово да се извърши не по-късно от 30 дни след отправянето на поканата.

За първата година от изпълнението на настоящото споразумение Комисията отправя еднократна покана за внасяне на средства в срок от 60 дни от датата, на която настоящото споразумение започва да поражда правно действие.

3. Всяка година, считано от 2023 г., поканата за внасяне на средства отразява също и размера на автоматичната корекция, приложима за платената за година N-2 оперативна вноска.

Поканата за внасяне на средства, отправена най-късно през април, може също така да включва и корекции на финансовата вноска, платена от Косово за изпълнението, управлението и функционирането на предишни рамкови програми за научни изследвания и иновации, в които Косово е участвало.

За всяка от финансовите години 2028, 2029 и 2030 сумата, произтичаща от приложената автоматична корекция към оперативните вноски, платени през 2026 г. и 2027 г. от Косово, или от корекциите, направени в съответствие с член 3, параграф 8 от настоящото споразумение, ще бъде дължима на Косово или от Косово.

4. Косово заплаща финансовата си вноска съгласно настоящото споразумение в съответствие с точка III) от настоящото приложение. При липса на плащане от страна на Косово до падежа Комисията изпраща официално напомнително писмо.

Всяко закъсняло плащане на финансовата вноска води до плащане на лихва за забава, дължима от Косово върху неплатената сума от датата на падежа.

Лихвеният процент за дължимите суми, неплатени до датата на падежа, е процентът, прилаган от Европейската централна банка за нейните основни операции по рефинансиране, публикуван в серия С на Официален вестник на Европейския съюз, в сила на първия календарен ден от месеца, в който се пада падежът, завишен с един и половина процентни пункта.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Неизчерпателен списък на равностойните програми, проекти и действия или части от тях на Косово

Програмите, проектите, действията и дейностите на Косово, съдържащи се в следния неизчерпателен списък, се разглеждат като равностойни на програма „Хоризонт Европа“:

1. Безвъзмездни средства за краткосрочна мобилност

Уредени с административна инструкция № 28/2016 на MESTI ⁽¹⁾

Схемата подпомага краткосрочното пребиваване на научни изследователи от Косово в академични и изследователски институции извън Косово, както и участието на изследователи от Косово в международни конференции, които се провеждат извън Косово.

2. Схема за безвъзмездни средства за научни изследвания с малък мащаб

Уредена с административна инструкция № 26/2016 на MESTI ⁽²⁾

Схемата предоставя финансиране на изследователски организации в Косово за малки научни проекти с продължителност от 6 до 12 месеца, като общата стойност на безвъзмездните средства е до 10 000 EUR. Схемата изисква участието на международни експерти в качеството им на консултанти.

3. Финансова подкрепа за научни публикации

Уредена с административна инструкция № 27/2016 на MESTI ⁽³⁾

Схемата предоставя финансиране за публикуване на научни монографии в размер до 3 000 EUR. Понастоящем тя е отворена за правни субекти и физически лица, развиващи дейност в Косово.

4. Финансова подкрепа за публикации в списания с фактор на въздействие

Уредена с административна инструкция № 1/2017 на MESTI ⁽⁴⁾

Схемата предоставя финансиране за публикуване на документи в резултат на научни изследвания, проведени в Косово, в списания, индексирани в Web of Science и Scopus. Тя покрива до 80 % от разходите за публикуване.

⁽¹⁾ <https://masht.rks-gov.net/uploads/2017/01/28-ua-masht-nr-28-per-grandet-afatshkurta-te-mobiliteteve-rotated.pdf>

⁽²⁾ <https://masht.rks-gov.net/uploads/2017/01/ua-per-aplikim-ne-projektet-e-vogla-shkencore-rotated-1.pdf>

⁽³⁾ <https://masht.rks-gov.net/uploads/2016/12/rotated-1.pdf>

⁽⁴⁾ <https://masht.rks-gov.net/uploads/2017/08/1-2017-ua-per-publikime-dhe-botime-shkencore-rotated.pdf>

ПРИЛОЖЕНИЕ III

Добро финансово управление

Защита на финансовите интереси и събиране на вземания

Член 1

Прегледи и одити

1. В съответствие с приложимите актове на една или повече институции или органи на Съюза и както е предвидено в съответните споразумения и/или договори, Европейският съюз има право да извършва технически, научни, финансови или други видове прегледи и одити на помещенията на всяко физическо лице, пребиваващо в Косово, или правен субект, установен в Косово, които получават финансиране от Европейския съюз, както и на всяка пребиваваща или установена в Косово трета страна, която участва в изпълнението на финансиране от Съюза. Такива прегледи и одити може да се извършват от представители на институциите и органите на Европейския съюз, по-специално на Европейската комисия и Европейската сметна палата, или от други лица, упълномощени от Европейската комисия.
2. Представителите на институциите и органите на Европейския съюз, по-специално на Европейската комисия и Европейската сметна палата, и другите лица, упълномощени от Европейската комисия, трябва да имат подходящ достъп до обектите, материалите и документите (както на електронен, така и на хартиен носител) и до цялата информация, необходима за извършването на такива одити, включително правото да получат хартиено/електронно копие и извлечения от всеки документ или съдържанието на всеки носител на данни, притежавани от одитираното физическо или юридическо лице или от одитираната трета страна.
3. Косово не възпрепятства представителите и другите лица, посочени в параграф 2, да влизат в Косово, нито създава особени пречки пред правото им на достъп до помещенията във връзка с изпълнението на техните задължения по настоящия член.
4. Прегледите и одитите може да се извършват и след спиране на прилагането на настоящото споразумение съгласно член 9, параграф 5, след преустановяване на временното прилагане или след прекратяването на споразумението, при условията, предвидени в приложимите актове на една или повече институции или органи на Европейския съюз, и както е предвидено в съответните споразумения и/или договори във връзка с всяко правно задължение за изпълнение на бюджета на Европейския съюз, поето от Европейския съюз преди датата, на която поражда действие спирането на прилагането на настоящото споразумение съгласно член 9, параграф 5, преустановяването на временното прилагане или прекратяването на настоящото споразумение.

Член 2

Борба с нередности, измами и други престъпления, които засягат финансовите интереси на Съюза

1. Европейската комисия и Европейската служба за борба с измамите (OLAF) са упълномощени да извършват административни разследвания, включително проверки и инспекции на място, на територията на Косово. Тези разследвания се извършват в съответствие с реда и условията, предвидени в приложимите актове на една или повече институции на Съюза.
2. Компетентните органи от Косово информират Европейската комисия или OLAF в разумен срок за всеки станал им известен факт или подозрение във връзка с нередност, измама или друга незаконна дейност, засягаща финансовите интереси на Съюза.
3. Проверки и инспекции на място може да се извършват в помещенията на всяко физическо лице, пребиваващо в Косово, или на всеки правен субект, установен в Косово, които получават финансиране от Съюза, както и в помещенията на всяка пребиваваща или установена в Косово трета страна, която участва в изпълнението на финансиране от Съюза.
4. Проверките и инспекциите на място се подготвят и извършват от Европейската комисия или OLAF в тясно сътрудничество с компетентния орган от Косово, определен от правителството на Косово. Определеният орган бива уведомяван предварително и в разумен срок за предмета, целта и правното основание на проверките и инспекциите, за да може да окаже съдействие. За тази цел в проверките и инспекциите на място може да участват длъжностни лица на компетентните органи на Косово.
5. По искане на органите на Косово проверките и инспекциите на място може да се извършват съвместно с Европейската комисия или OLAF.

6. Служителите на Комисията и служителите на OLAF имат достъп до цялата информация и документация, включително до компютърните данни, относно съответните операции, които са необходими за правилното провеждане на проверките и инспекциите на място. Те могат по-специално да копират относимите документи.
7. Когато физическото лице, правният субект или друга трета страна се противопоставят на дадена проверка или инспекция на място, органите на Косово, като действат в съответствие с правилата и разпоредбите на Косово, оказват съдействие на Европейската комисия или OLAF, за да им осигурят възможност да изпълнят задължението си за извършване на проверка или инспекция на място. Това съдействие включва вземането на подходящи предохранителни мерки съгласно законодателството на Косово, по-специално с цел защита на доказателствата.
8. Европейската комисия или OLAF информират компетентните органи на Косово за резултатите от тези проверки и инспекции. По-конкретно, Европейската комисия или OLAF докладват във възможно най-кратък срок на компетентните органи на Косово всеки станал им известен в хода на проверката или инспекцията на място факт или съмнение във връзка с нередност.
9. Без да се засяга прилагането на наказателно право на Косово, Европейската комисия може да налага административни мерки и санкции на юридически или физически лица от Косово, които участват в изпълнението на програма или дейност в съответствие със законодателството на Европейския съюз.
10. За целите на правилното прилагане на настоящия член Европейската комисия или OLAF и компетентните органи на Косово редовно обменят информация и, по искане на някоя от страните по настоящото споразумение, провеждат консултации помежду си.
11. За да се улеснят ефективното сътрудничество и обменът на информация с OLAF, Косово определя звено за контакт.
12. Обменът на информация между Европейската комисия или OLAF и компетентните органи на Косово се извършва при надлежно спазване на изискванията за поверителност. Личните данни, включени в обmena на информация, са защитени в съответствие с приложимите правила.
13. Компетентните органи на Косово си сътрудничат с Европейската прокуратура, за да ѝ позволят да изпълни задължението си да разследва и преследва по наказателен ред в съответствие с приложимото законодателство извършителите на престъпления и съучастниците в престъпления, засягащи финансовите интереси на Европейския съюз.

Член 3

Събиране на вземания и принудително изпълнение

1. Приетите от Европейската комисия решения за налагане на парично задължение на юридически или физически лица, различни от държави, във връзка с вземания, произтичащи от програма „Хоризонт Европа“, подлежат на изпълнение в Косово. Редът на принудителното им изпълнение се прилага към решението без други формалности, освен проверка на автентичността на решението от органа на Косово, определен за тази цел от правителството на Косово. Правителството на Косово съобщава на Комисията и Съда на Европейския съюз кой е определеният орган. В съответствие с член 4 Европейската комисия има право пряко да уведомява за такива подлежащи на изпълнение решения физическите лица, пребиваващи в Косово, и правните субекти, установени в Косово. Принудителното изпълнение се извършва в съответствие с правото и процедурните правила на Косово.
2. Съдебните решения и определенията на Съда на Европейския съюз, постановени по силата на арбитражна клауза, съдържаща се в договор или споразумение във връзка с програми, дейности, действия или проекти на Съюза, подлежат на изпълнение в Косово по същия начин, както решенията на Европейската комисия, посочени в параграф 1.
3. Съдът на Европейския съюз е компетентен да се признае по законосъобразността на решението на Комисията, посочено в параграф 1, и да спира неговото принудително изпълнение. Независимо от това съдилищата на Косово са компетентни да се признаят по жалби за нередности при изпълнението.

Член 4

Комуникация и обмен на информация

Институциите и органите на Европейския съюз, участващи в изпълнението на програма „Хоризонт Европа“ или в контрола над тази програма, имат право да комуникират пряко, включително чрез системи за електронен обмен, с всяко физическо лице, пребиваващо в Косово, или правен субект, установен в Косово, които получават средства от Съюза, както и с всяка пребиваваща или установена в Косово трета страна, която участва в изпълнението на финансиране от Съюза. Тези физически лица, правни субекти и страни може да предават пряко на институциите и органите на Европейския съюз цялата относима информация и документация, която се изисква от тях въз основа на законодателството на Европейския съюз, приложимо по отношение на програмата на Съюза, и въз основа на договорите или споразуменията, сключени за изпълнението на тази програма.
